

принципам етики та методології виконання конкретної аудиторської послуги, як наслідок, створювати конкурентні переваги на ринку. З точки зору діяльності аудиторської фірми, яка полягає в дотриманні принципів етики аудиторів, виявляється і специфіка реалізації прогнозування конкурентоспроможності через реалізацію ним корпоративної культури та політики, що сприяє досягненню рівня ділової репутації для задоволення потреб клієнтів у якісних аудиторських послугах за умов дотримання й забезпечення стандартів аудиторських послуг та їх якості. На часі нова взаємодія з клієнтами на більш високому рівні, аудитори повинні уточнювати свої функції і робити так, щоб стандарти їх роботи відповідали потребам клієнтів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Проскуріна Н.М., Платонова І.А. Концептуальні аспекти розвитку вітчизняного аудиту. Ефективна економіка. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
2. Редько О.Ю. Аудиторські послуги в Україні: перші кроки до ринку. Бухгалтерський облік і аудит. 2008. № 11. С. 48–55.
3. Редько О.Ю. Ентропія ринку аудиту в Україні як наслідок ендрогенності. Ринок аудиторських послуг в Україні: стан і перспективи розвитку: збірник матеріалів доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 15–16 квітня 2010 року). С. 15–18.
4. Назарова К.О. Аудит: еволюція, потенціал, ефективність: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 464 с.
5. Петрик О.А., Зотов В.В. Аудиторська діяльність в Україні: законодавчо-нормативне регулювання, сучасний стан. Бухгалтерський облік і аудит. 2007. № 11. С. 59–66.
6. Лубенченко О.Е. Конкурентні переваги аудиторських фірм. Процедури з оцінки якості аудиторських послуг. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємство. 2008. № 2.
7. Waresul K., Tanweer H. The market for audit services in Bangladesh. Journal of Accounting in Emerging Economies. 2012. Vol. 2. No. 1. P. 50–66.
8. Beattie V., Goodacre A., Fearnley S. And then there were four: A study of UK audit market concentration – causes, consequences and the scope for market adjustment. Journal of Financial Regulation and Compliance. 2003. Vol. 11. No. 3. P. 250–265.
9. Bloom R., Schirm D. An Analysis of the GAO Study on Audit Market Concentration. CPA Journal. 2008. April. URL: <http://www.cpajournal.com/2008/408/perspectives/p6.htm>.
10. Boone J.P., Khurana I.K., Raman K.K. Audit Market Concentration and Auditor Tolerance for Earnings Management. Contemporary Accounting Research. 2012. Vol. 29. No. 4. P. 1171–1203.
11. Chartered Institute of Management Accountants – CIMA (2010), “Auditors: market concentration and their role”, CIMA consultation response. URL: <http://www.cimaglobal.com/Documents/Insight-docs/HoL%20Auditor%20report%20September%202010.pdf>.
12. Шавлюк А.О. Аудит ефективності ділового партнерства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)»; Київський національний торговельно-економічний університет. Київ, 2016. 29 с.
13. Карпій О.П. Розвиток послуг мережі автозаправних комплексів на засадах реалізації стратегії громадської користі: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами»; Національний університет водного господарства та природокористування. Рівне, 2016. 23 с.
14. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2016 рік. URL: <http://www.apu.com.ua/kontrol-yakosti>.

УДК 338. 24

Гончаренко Н.Г.
кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри економічних дисциплін
Національної академії Національної гвардії України

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРИЙНЯТТІ ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

У статті розглянуто роль та значення економічної інформації в прийнятті ефективних управлінських рішень. Висвітлено законодавчу базу, на підставі якої формується інформація. Розкрито роль бухгалтерського обліку у формуванні інформації. Вказано на принципи організації побудови системи економічної інформації, способи зіставлення, перевірки та точності її відображення. Визначено значення інформації під час проведення комплексного аналізу діяльності підприємств.

Ключові слова: економічна інформація, комплексний аналіз, бухгалтерський облік, первинні документи, зіставлення інформації, перевірка інформації.

Гончаренко Н.Г. РОЛЬ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ В ПРИНЯТИИ ЭФФЕКТИВНЫХ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ

В статье рассмотрены роль и значение экономической информации в принятии эффективных управленческих решений. Освещена законодательная база, на основе которой формируется информация. Раскрыта роль бухгалтерского учета в формировании информации. Указано на принципы организации построения системы экономической информации, способы сопоставления, проверки и точности ее отображения. Определено значение информации при проведении комплексного анализа деятельности предприятия.

Ключевые слова: экономическая информация, комплексный анализ, бухгалтерский учет, первичные документы, сопоставление информации, проверка информации.

Goncharenko N.G. THE ROLE OF ECONOMIC INFORMATION IN THE ADOPTION OF EFFECTIVE GOVERNMENT DECISIONS

The role and significance of economic information in the adoption of effective managerial decisions is considered in the article. The legislative framework on the basis of which the information is formed is covered. The role of accounting in the formation of information is revealed. It is indicated on the principles of organizing the construction of a system of economic information, ways of comparing, checking and accuracy of its reflection. The significance of information during the complex analysis of enterprises activity is determined.

Key words: economic information, complex analysis, accounting, primary documents, comparison of information, first information.

Постановка проблеми. Питання ефективного розвитку будь-якого підприємства в умовах перебудови економічної системи, глобалізації національної економіки у світовий економічний простір є вкрай актуальними та важливими. В цьому сенсі значну увагу слід приділяти не стільки матеріальним чинникам, скільки наявним джерелам різної інформації, яка здатна розкрити стан, проблеми та визначитися з перспективами на майбутнє. Економічна ж інформація була і залишається рушійною силою розвитку суспільства, економіки країни та діяльності будь-якого підприємства. Її використовують для проведення аналізу діяльності підприємств, розроблення стратегії його подальшого розвитку, формування виробничої програми тощо. Відповідно, її роль і значення мають вирішальне значення для формування сталих економічних показників, обґрунтування дієвих та ефективних управлінських рішень, вирішення питань економічної безпеки підприємств.

На рівні підприємств формується інформація, яка відображається в статистичних даних, податкових службах та інформації про продукцію. Отже, вона є первинним ланцюжком побудови всієї системи економічної інформації, яка в подальшому буде відображена та висвітлена в загальній економічній інформації про стан та розвиток економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість економічної інформації, її надійність, достовірність та своєчасність завжди знаходяться в центрі уваги видатних вчених-економістів. У своїх роботах вони намагаються знайти різні підходи до її визначення, аналізують різні види інформації, а також її вплив на економічні явища та процеси суспільної діяльності. Питання, пов'язані з цим дослідження, останнім часом висвітлені в роботах Д.А. Горового, М.І. Скрипника, Г.М. Курило, Н.О. Гнипа та інших вчених.

Так, Д.А. Горовий визначає важливість інформації та відзначає, що «звичайний підхід до визначення економічної вартості підприємства має на меті оцінку трьох основних факторів виробництва, а саме праці, землі та капіталу. <...> Інформаційні ресурси не входять до складу накопиченого запасу коштів, але частково входять до капіталу, оскільки економічна ситуація визначається на основі даних; ці дані, власне, і є складовими інформаційної бази підприємства. Якщо до типового визначення поняття «капітал» внести складові поняття «інформація», то можна побудувати рух інформації за схемою «виробництво – товар – гроші», де інформація буде купуватися, виготовлятися або продаватися залежно від структури підприємства. Аналіз поняття «інформація» сьогодні вкрай важливий, оскільки цінність інформації як ресурсу стає все більшою. Слід зазначити, що інформаційні ресурси деяких підприємств (наприклад, ІТ-галузі) становлять більше 30% від загального обсягу ресурсної бази. Звісно, потрібно диференціювати інформацію, яка входить до складу інформаційних ресурсів, від так званого інформаційного шуму» [1, с. 43].

В роботах М.І. Скрипника йдеться саме про інформацію економічного спрямування та її вплив на процес управління. Він відзначає, що «економічна інформація є сукупністю даних, які характеризують економічну сторону господарської діяльності підприємства, а також забезпечують причинно-наслідковий зв'язок між системою, що управляє, та системою, що підлягає управлінню. На частку економічної інформації припадає більше половини загальної сукупності вихідних даних, які використовуються під час

розроблення, прийняття та контролювання за реалізацією управлінських рішень. До системи економічної інформації відносяться такі підсистеми, які тісно пов'язані з системою управління: планування, облік та аналіз» [2, с. 189].

Г.М. Курило вказує на особливості використання звітної інформації для розробки подальших дій підприємства. У зв'язку з цим він відзначає, що «на підставі дослідження історії розвитку сутності категорій «звітна інформація» і «суттєвість» нами доведено, що для підприємств суттєвою є не лише економічна інформація про основні показники діяльності, але й можливість подальшого її використання як в оперативному, так і стратегічному плані. Події останнього часу, які відбуваються в Україні, доводять, що саме правдива, неупереджена, прозора та докладна звітна інформація здатна забезпечити сталий розвиток та поточну життєдіяльність суб'єкта господарювання, його конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках» [3, с. 105].

Значну роль інформація відіграє і в такому сучасному напрямі, як логістика, де її своєчасне надходження від підприємств є запорукою швидкої реалізації та вчасного поставлення товарів до покупців (споживачів). А для цього необхідно будувати ефективну закриту систему масиву інформації, яка буде в повному обсязі задовольняти логістичну службу та будувати ланцюжок «виробник – споживач» [4, с. 55].

Важливість інформації виявляється і у фінансовій діяльності підприємств, на що вказує Н.О. Гнип. «Актуальність вдосконалення системи організації інформаційного забезпечення фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання не викликає сумніву. Адже від якості такого забезпечення залежать якість, результативність аналізу та управління фінансовим потенціалом. Система інформаційного забезпечення фінансового потенціалу виступає процесом безперервного, цілеспрямованого підбору певних інформаційних показників, які повинні враховуватись під час побудови організаційно-інформаційної моделі його аналізу, необхідної для підвищення ефективності управління фінансово-економічної діяльності підприємства загалом» [5, с. 46].

Значну роль економічна інформація відіграє в проведенні аналізу господарської діяльності підприємств. В цьому напрямі її роль та значення мають практичний характер, передбачають системний та комплексний підхід як до самого аналізу, так і до формування та використання інформаційної бази для його проведення [6, с. 685; 7, с. 128].

Мета статті полягає у визначенні ролі економічної інформації, її принципів та основ в розробці та прийнятті обґрунтованих та ефективних управлінських рішень розвитку підприємств, її впливу на формування економічної інформації вищих рівнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Роль та значення економічної інформації нині мають виключно практичний характер, оскільки дають змогу використовувати її як базис під час визначення перспективних шляхів розвитку не лише окремих підприємств, але й усієї економічної системи країни. Економічна інформація, яка формується на рівні підприємств, є лише початковою стадією створення всіх її рівнів, тому від того, наскільки точно та достовірно відображені дані, залежить формування всього базису інформаційної системи про стан та розвиток економіки країни. Отже, розгляд процесу формування економічної інформації слід розпочинати

саме з найнижчого рівня економічної системи, тобто на рівні окремих підприємств.

До того ж необхідно передумовою подальшого розвитку підприємств та розробки програми його дій на перспективу є наявність інформації про його фактичний стан. В цьому разі головна роль належить якісному комплексному аналізу діяльності підприємства, який базується на використанні цілісної інформаційної системи, що розкриває мету та завдання аналізу, виявляє вплив факторів та невикористані внутрігосподарські резерви, досліджує статичну та динаміку явищ та процесів, виявляє загальну тенденцію розвитку. Отже, вибір тієї чи іншої інформації буде відповідати меті аналізу та формувати необхідний інформаційний масив.

Інформація, яка формується на рівні підприємств, є важливим та дієвим засобом у визначенні подальшого його розвитку, а її створення та використання в Україні регулюються на законодавчому рівні і мають виключно важливий характер для формування інформації більш вищого рівня, а саме регіонального, національного та світового.

Так, Законом України «Про інформацію» визначено, що «інформація – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді». Цим же Законом визначені її суб'єкти, об'єкти та види. Зокрема, у статті 4 відзначено, що «суб'єктами інформаційних відносин є фізичні особи; юридичні особи; об'єднання громадян; суб'єкти владних повноважень. Об'єктом інформаційних відносин є інформація». Стаття 10 розкриває види інформації за її змістом так: «за змістом інформація поділяється на такі види: інформація про фізичну особу; інформація довідково-енциклопедичного характеру; інформація про стан довкілля (екологічна інформація); інформація про товар (роботу, послугу); науково-технічна інформація; податкова інформація; правова інформація; статистична інформація; соціологічна інформація; інші види інформації» [8].

Якщо звернутися до діяльності підприємств, то можна побачити, що, як правило, вони є першим рівнем формування статистичної, податкової інформації та інформації про товар. Відповідно, підприємства у своїй діяльності використовують досить значний обсяг всієї як вхідної, так і вихідної інформації про рух матеріальних цінностей, грошових коштів, трудових ресурсів, витрат виробництва тощо. Всі ці дані знаходять відображення в системі бухгалтерського обліку підприємства, базуються на основі первинного обліку, дані якого є джерелом відображення та складання бухгалтерського балансу, який і є основним інформаційним документом про стан, виробничу та фінансову діяльність підприємства.

Для проведення якісного аналізу та прийняття ефективних управлінських рішень бухгалтерський облік повинен забезпечити створення достовірної, а головне, своєчасної інформації. Якщо в ході досліджень будуть використані невірогідні дані, то, як би добре не були опрацьовані ці дані, матеріали аналітичного дослідження будуть низької якості, оскільки неоліки первинних даних не можна усунути їх подальшою роботою. Аналіз недостовірних даних не дає змогу зробити правильні висновки та вжити заходів щодо ліквідації наявних неоліків.

Отже, основою формування інформації на рівні підприємств є дані бухгалтерського обліку. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначено, що «бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації,

накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень». В загальних положеннях цього Закону визначено так:

- «облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності;

- первинний документ – документ, який містить відомості про господарську операцію;

- фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період» [9].

Отже, як бачимо, саме належна організація бухгалтерського обліку на підприємствах є головним джерелом побудови системи економічної інформації.

В сучасних умовах, коли ускладнюється господарський процес, відбувається глобалізація національної економіки в світовий економічний простір, виявляється цікавість суспільства до стану та розвитку економіки країни, з'являється необхідність створення такої інформаційної системи, яка б відповідала всім її вимогам, була б зрозумілою для суспільства та давала б поштовх до економічного зростання.

Для проведення аналізу необхідно залучити типову та достовірну інформацію, яка об'єктивно відображає фактичний стан речей. Перед тим як приступити до аналізу, необхідно перевірити вірогідність інформації. З цією метою застосовують два способи контролю та перевірки бухгалтерської інформації, а саме лічильний (арифметичний) і логічний.

Головним завданням створення інформаційної системи в сучасних умовах є забезпечення якісного управління виробничою та маркетинговою діяльністю підприємств, їх взаємодії з навколишнім середовищем (ринковими структурами, фінансово-кредитними установами, іншими підприємствами, органами місцевого самоврядування та державного управління).

Тобто слід відзначити, що до формування системи економічної інформації необхідно підходити зважено, скрупульозно та відповідально. Для якісного та ефективного управління велике значення має не лише процес збирання інформації, але й її обробка та оформлення.

Висновки. Отже, економічна інформація має важливий характер в системі дієвого управління підприємством, тому до її формування необхідно підходити виважено і виключно з наукової позиції. Вона повинна бути ретельно перевірена, зіставлена та подана в різні служби підприємства у відповідні визначені терміни, тобто вона повинна мати достовірний характер та бути сформована в часі.

Особливу увагу, на наш погляд, необхідно приділити саме створенню інформації первинної ланки, тобто інформації, яка фіксується в первинних облікових документах. У зв'язку з цим великого значення набувають саме точність відображення всіх даних, їх відповідність ситуації та адекватність. Оскільки головним призначенням інформації є визначення певних подій та процесів у часі, на підприємствах обов'язково необхідно чітко дотримуватися графіку документообігу та використовувати різні методи її перевірки та зіставлення. За умови виконання цих рекомендацій економічна інформація буде виваженою, лаконічною, достовірною, а проведений аналіз на базі такої інформації буде повністю відображати всі позитивні зрушення, вказувати на неоліки та визначати всі не використані, але дієві резерви,

які забезпечать керівництву можливість прийняти відповідні управлінські рішення щодо подальшого ефективного розвитку підприємства з мінімальними затратами фінансових, трудових та матеріальних ресурсів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Горовий Д.А., Поясник П.Г. Аналіз та визначення поняття «економічна інформація». Економічний аналіз. 2014. Т. 16(2). С. 41–45. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_16\(2\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_16(2)_8).
2. Скрипник М.І. Калькулювання в системі економічної інформації. Сталій розвиток економіки. 2011. № 1. С. 189–193. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/3060/1/189.pdf>.
3. Курило Г.М. Фінансова звітність і суттєвість у контексті впливу наведеної інформації на прийняття рішень. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. 2015. № 2. С. 102–111. URL: <http://nasoa.edu.ua>.
4. Гончаренко Н.Г. Требования к созданию информационных потоков закрытой системы. Логистика: проблемы и решения. 2009. № 1(20). С. 52–56.
5. Гнип Н.О. Інформаційне забезпечення фінансового потенціалу суб'єктів господарювання. Агросвіт. 2010. № 4. С. 43–46. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/4_2010/10.pdf.
6. Гончаренко Н.Г. Роль комплексного системного аналізу в управлінні підприємством. Економіка та суспільство. 2017. № 12. С. 683–686. URL: <http://economyandsociety.in.ua>.
7. Гончаренко Н.Г. Роль економічного аналізу в умовах глобалізації економіки. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 14. С. 126–130. URL: <http://global-national.in.ua/issue-14-2016/22-vipusk-14-gruden-2016-r/2520>.
8. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 48. База даних «Законодавство України»; ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 1999 року № 40. База даних «Законодавство України»; ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

УДК 657.1

Крот Ю.М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту
Черкаського державного технологічного університету*

Пастернак Я.П.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту
Черкаського державного технологічного університету*

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто передумови управління витратами, основні принципи та завдання управління витратами на підприємстві. Розкрито сутність аспектів управління витратами: функціонального, організаційного, мотиваційного. Досліджено структуру системи управління витратами та взаємозв'язок її елементів.

Ключові слова: витрати, управління витратами, система управління витратами, принципи управління витратами, завдання управління витратами, аспекти управління витратами, суб'єкт управління, об'єкт управління.

Крот Ю.М., Пастернак Я.П. ФОРМИРОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ РАСХОДОВ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье рассмотрены предпосылки управления затратами, основные принципы и задачи управления затратами на предприятии. Раскрыта сущность аспектов управления затратами: функционального, организационного, мотивационного. Исследована структура системы управления затратами и взаимосвязь ее элементов.

Ключевые слова: расходы, управление затратами, система управления затратами, принципы управления затратами, задачи управления затратами, аспекты управления затратами, субъект управления, объект управления.

Krot Y.M., Pasternak Y.P. THE FORMATION OF AN EFFECTIVE CONSUMPTION MANAGEMENT SYSTEM OF THE ENTERPRISES

The prerequisites of consumption management, the basic principles and objectives of the consumption management at the enterprise were considered in this article. The essence of aspects of the consumption management such as functional, organizational, motivational was revealed. The structure of the consumption management system and the interconnection of its elements were investigated.

Key words: consumption, consumption management, consumption management system, consumption management principles, consumption management tasks, aspects of consumption management, subject of management, object of management.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки особливого значення в системі управління підприємством набуває питання управління витратами. Ефективна система управління витратами є одним із найбільш дієвих способів, покликаних підвищити ефективність діяльності підприємств. Витрати підприємства – одна з найважливіших категорій управлінського обліку та якісної оцінки діяльності підприємства. Вони визначають ефективність роботи підприємства, а зниження витрат на одиницю продукції за збереження якості кожного продукту забезпечує підвищення конкурентоспроможності підпри-

ємства в ринкових умовах, зростання ефективності діяльності підприємства, яка виражається рентабельністю виробництва [1, с. 13]. За таких умов стабільність і розвиток будь-якого суб'єкта господарювання залежить насамперед від створення ефективної системи управління витратами, а однією з найскладніших і найважливіших проблем для підприємства є потреба вибору найкращого варіанту управління витратами в системі його розвитку, що підтверджує актуальність обраного напрямку дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широке коло питань, пов'язаних із дослідженнями щодо